

Tallbackenhuset

Rektorn vid Freinetskolan Tallbacken

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Freinetskolan Tallbacken
i Ljusdals kommun

Tillsyn i Freinetskolan Tallbacken

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ljusdals kommun under april till september 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Tallbacken besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2014.

Fakta om skolenheten

Freinetskolan Tallbacken är en fristående skola som ligger i centrala Ljusdal, i Ljusdals kommun. Skolans huvudman är Tallbackenhuset AB (organisationsnummer 556640-3407).

Freinetskolan Tallbacken innefattar förskoleklass, grundskolans årskurser 1-9 samt fritidshem. Skolan leds av en rektor. Vid tillsynstillfället har skolan 181 elever. Av dessa går 18 elever i förskoleklass och 60 av grundskolans elever är även inskrivna i skolans fritidshem. Från och med höstterminen 2014 har skolan genomfört en omorganisation och ska framöver enbart omfatta förskoleklass och årskurserna 1-6. De elever som för närvarande går i årskurs 8 och 9 kan dock slutföra sina studier på skolan.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för det nationella ämnesprovet i matematik läsåret 2012/2013 visar att andelen elever som nådde kravnivån i de sju delproven varierade mellan 88 och 100 procent. Lägst resultat uppnåddes i delproven "Problemlösning", "Taluppfattning" och "Skriftliga räknemetoder". I alla delprov utom "Taluppfattning" var skolans resultat högre än i riket. Vidare visar Skolverkets nationella statistik att andelen elever som nådde kravnivån i de åtta delproven i det nationella ämnesprovet i svenska varierade mellan 71 och 100 procent läsåret 2012/2013. Lägst resultat uppnåddes i delprovet "Skrivuppgift stavning interpunktion". I alla delprov utom "Muntlig uppgift" var resultaten lägre än i riket.

Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för läsåret 2012/2013 framgår att 82 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik och 95 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven i svenska i slutet av årskurs 3. I de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 6

I Skolverkets nationella statistik för terminsbetygen i årskurs 6 våren 2013 saknas data för ämnena bild, hem- och konsumentkunskap samt matematik. Skolverkets nationella statistik, för de ämnen där data finns att tillgå, visar att andelen elever som nått lägst betyget E var nästintill 100 procent i samtliga ämnen, vilket är högre än genomsnittet i riket.

Den genomsnittliga betygspoängen, för de ämnen där data finns att tillgå, för varje ämne var högst i ämnena slöjd (16 jämfört med rikets 13) samt idrott och hälsa (15, jämfört med rikets 14). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i musik (11, jämfört med rikets 14) och religionskunskap (12, jämfört med rikets 13).

Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för läsåret 2013/2014 framgår att 74 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven för lägst betyget E i matematik och 90 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven i svenska i slutet av årskurs 6. I de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena nådde mellan 79 och 90 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik var det genomsnittliga meritvärdet 205 poäng vårterminen 2013, jämfört med 213 poäng för riket som helhet. De senaste fem åren har meritvärdet i årskurs 9 i Freinetskolan Tallbacken skola varierat. Den lägsta noteringen är 196 poäng (år 2012) och som högst hade eleverna vid skolan ett genomsnittligt meritvärde på 225 poäng (år 2010).

Andelen elever som uppnådde kunskapskraven för lägst betyget E i alla ämnen läsåret 2012/2013 var 79 procent. Motsvarande resultat för riket samma år var 77 procent. Under de fem senaste åren har andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen varierat från som högst 100 procent och som lägst 79 procent.

Andelen elever som läsåret 2012/2013 var behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande- och yrkesprogram var nästintill 100 procent. Motsvarande siffror för riket var 87 respektive 88 procent.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen ser vid tillsynen av Freinetskolan Tallbacken en verksamhet som i flera avseenden fungerar väl och ger eleverna möjlighet att nå de nationella målen. Av tillsynen framgår att eleverna erbjuds en god miljö som präglas av trygghet och att utbildningen utgår från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Rektorn tar ansvar som pedagogisk ledare och driver frågor som är inriktade mot elevernas utveckling och lärande och har god kunskap om skolans arbete och om elevernas kunskapsutveckling.

Vid tillsynsbesöket uppfattade Skolinspektionen klimatet på skolan som lugnt samt att det råder god stämning både bland elever och bland personal. I intervjuer med elever och lärare framkommer att kränkningar ändå ibland inträffar på skolan. Tillsynen visar dock att skolledning, lärare och elevhälsan arbetar aktivt och i nära samarbete för att omgående hantera kränkningar och konflikter samt stötta både den som blir utsatt för kränkning och den som har kränkt. Det framgår att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever där fritidshemspersonalen har en framträdande roll.

I tillsynen framkommer emellertid flera områden som behöver förbättras. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra lärarnas förtrogenhet med bedömning och betygsättning. Det framkom att lärare kände sig osäkra i bedömning och betygsättning på grund av avsaknad av forum att diskutera med andra lärare. Tillsynen visar att det högsta betyget A, och även B, förekommer mycket sparsamt i vissa ämnen. Enligt rektor kan det bero på att skolans lärare är stränga i sin betygsättning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i en analys av elevernas kunskapsresultat och kvaliteten i undervisningen. I detta arbete ingår bland annat att analysera elevernas betyg på en skolövergripande nivå för att exempelvis veta vad skillnader i resultat mellan olika ämnen beror på. I dessa analyser ska inte fokus ligga på enskilda elevers resultat.

Vad gäller verksamheten i fritidshemmet framgår av tillsynen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande och kompletterar skolan tack vare ett nära samarbete mellan lärare och fritidspersonal under elevernas hela skoldag.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tallbackenhuset att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **6 mars 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Tallbacken måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Motivering

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betygs sätts i enlighet med de författningar som gäller för betygssättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Av tillsynen framgår att Freinetskolan Tallbacken behöver förbättra lärarnas förtrogenhet med bedömning och betygssättning. Vid en genomgång av skolans betygskatalog för årskurs 9 vårterminen 2013 och vårterminen 2014 framkommer att både betygen A och B förekommer i begränsad utsträckning, i många ämnen förekommer de inte alls.

I intervjun med rektorn och representant för huvudmannen framkommer att Freinetskolan Tallbackens elever i årskurs 9 vårterminen 2014 hade kommunens högsta meritvärde. De uppger också att lärarna på skolan är relativt stränga i sina bedömningar och är försiktiga med att sätta för generösa betyg då skolan tidigare fått kritik för alltför höga betyg. Vidare uppger rektor och representant för huvudmannen att det finns en osäkerhet kring bedömning bland lärarna samt att det finns lärare som känner sig ensamma i sitt ämne. Flera lärare säger att de inte har någon att diskutera betyg och bedömning med.

Rektor uppger att lärarna träffar andra lärare från Freinetskolor en gång per år, där man bland annat diskuterar betyg, men uppger att hitta ytterligare nätverk med andra fristående skolor är ett utvecklingsområde. Vidare berättar rektor att samverkan kring betyg och bedömning med andra skolor är något som lärarna efterfrågar. Rektor uppger, vilket även framkommer i verksamhetsplanen

för 2014/15, att skolan kommer att påbörja gemensam bedömning med andra skolor under läsåret.

Skolinspektionen gör bedömningen att det i viss utsträckning finns forum för lärarna att diskutera bedömning och betygssättning men den omständigheten att lärarna är stränga i sina bedömningar samtidigt som de gett uttryck för att de behöver mer samverkan sammantaget visar att det brister inom bedömning och betygssättning.

Tillsynen visar sammanfattningsvis att det finns brister i lärarnas förtroget med bedömning och betygssättning och betygen sätts inte med säkerhet i enlighet med skollagen och andra författningar. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tallbackenhuset AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Tallbacken måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå som dokumenteras och innefattar planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektor se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Av intervju med rektor samt av den verksamhetsredogörelse och de dokument som rektor skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen av Freinetskolan

Tallbacken framgår att det i viss utsträckning bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolan. Exempelvis följer skolan upp och dokumenterar kunskapsresultaten på individnivå i ett webbverktyg. Dessa resultat finns, utöver individnivå, också sammanställda på gruppnivå avseende klass, årskurs och ämne. Rektorn uppger i intervjun att planering och genomförande av åtgärder fungerar bra men att analysen behöver förbättras och utvecklas. Vidare uppger rektorn att skolan behöver ta reda på om de genomför rätt åtgärder för att utveckla verksamheten.

Skolinspektionen har tagit del av Freinetskolan Tallbackens dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet och det är av varierande kvalitet. Vad gäller de äldre årskurserna beskrivs elevers måluppfyllelse i olika ämnen och respektive lärares analys av betygen. Skolinspektionen konstaterar dock att analysen är bristfällig då den i första hand har fokus på enskilda elevers kunskapsresultat, till exempel varför en elev har fått ett A eller F. Ingen analys av andra faktorer såsom undervisningen och arbetet med särskilt stöd finns. Skolinspektionen har tagit del av Freinetskolan Tallbackens betygskatalog för årskurs 9 höstterminen 2013. I majoriteten av ämnena saknas exempelvis betyget A. Analys kring skillnader i kunskapsresultaten mellan olika ämnen saknas.

Skolinspektionen vill poängtera att det är viktigt att skolans ledning och personal analyserar och följer upp elevernas betyg på en skolövergripande nivå för att exempelvis veta vad skillnader i resultat mellan olika ämnen beror på.

När det gäller skolan är analyser av skolans samlade kunskapsresultat en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måluppfyllelse. På grund av att man saknar analyser på en skolövergripande nivå bedömer Skolinspektionen att rektorn och lärarna har bristande kunskap om huruvida det finns mönster i resultaten som kan förklaras av faktorer som exempelvis undervisningens genomförande, utformning och erbjudandet av särskilt stöd. Mot bakgrund av detta saknar skolan också tillräckliga underlag för att kunna identifiera adekvata utvecklingsåtgärder som behöver vidtas för att förbättra kunskapsresultaten.

Skolinspektionen har dock sett att för de yngre årskurserna finns både analys av kunskapsresultat och åtgärder utifrån analysen i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete och i dokumentationen av detta arbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tallbackenhuset AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Tallbackenhuset en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller inte en beskrivning av hur föregående års åtgärder har genomförts och vilka åtgärder som ska genomföras under året.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Tallbackens plan mot kränkande behandling kallad "Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling" som gäller för skolans samtliga verksamheter och som till viss del uppfyller författningarnas krav. I planen saknas en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Av planen framgår inte heller vilka åtgärder som, utifrån en aktuell kartläggning, ska avses påbörjas eller genomföras under 2013-2014.

Utredningen har visat att skolans plan mot kränkande behandling har vissa brister. Mot bakgrund av att skolan bedriver ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling och planen mot kränkande behandling i flera delar uppfyller författningarnas krav bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och tilldelar Tallbackenhuset AB en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brister men avstår enligt 26 kap. 12 § Skollagen (2010:800) från att ingripa.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Skolan erbjuder inte elever i grundskolan språkval i enlighet med författningarna.
- Elevhälsan omfattar inte psykosociala insatser.

Motivering**Erbjudande av språkval**

Enligt skollagen ska det finnas språkval i grundskolan. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska också sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval.

Av tillsynen framgår att Freinetskolan Tallbacken inte har lärarkompetens i något annat modernt språk än spanska och inte heller erbjuder något annat modernt språk. Vid intervju med elever framkommer att man endast kan läsa spanska på skolan, alternativt fördjupning i engelska och svenska. Rektorn uppger att om elever vill läsa något annat modernt språk än spanska försöker skolan lösa det genom samarbete med någon annan skola men att det ibland är svårt att få ihop organisatoriskt med scheman. Detta innebär att de inte alltid kan erbjuda språkval. Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog för årskurs 9 åren 2013 och 2014. Där förekommer endast spanska som språkval, alternativt svenska och engelska. Även om rektorn uppger att de försöker erbjuda eleverna andra språkval än spanska gör Skolinspektionen en sammantagen bedömning att skolan brister i att erbjuda språkval.

Skolinspektionen bedömer att Freinetskolan Tallbacken brister i att erbjuda språkval. En tillsynsmyndighet får avstå från att ingripa om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande. Då skolan från höstterminen 2014 avvecklar årskurserna (7-9) där moderna språk ges, kan inte skolan vidta rättelse. Mot bakgrund av detta avstår Skolinspektionen från att ingripa.

Elevhälsan ska omfatta psykosociala insatser

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund. Vidare framkommer det i förarbetena (s. 277-278) att ett skäl till att regeringen föreslår en uppräkningslista av berörda personalkategorier är att elevhälsan förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver. I regleringen av kompetens ligger också ett krav på att den personal som avses ska ha adekvat utbildning.

Tillsynen visar att det saknas en fullständig elevhälsa vid Freinetskolan Tallbacken då den saknar psykosocial kompetens. I intervju med rektorn och representant för huvudmannen framkommer att elevhälsan består av skolsköterska som även har i uppdrag att arbeta som kurator på skolan. Skolsköterskan har vid tillsynsbesöket inte ännu börjat sin tjänstgöring. Hon ska tjänstgöra vid samtliga fristående skolor inom kommunen. Rektor uppger att skolsköterskan har specialsköterskeutbildning med inriktning skolhälsovård samt lång erfarenhet av att arbeta inom skolans alla stadier, med såväl hälsa som samtalsstöd. Hon saknar dock formell psykosocial kompetens. Skolinspektionen gör en sammantagen bedömning att kurator inte har adekvat utbildning för arbetsuppgifterna och att eleverna därmed inte har tillgång till funktionen kurator.

Efter tillsynen av skolan har rektorn kontaktat Skolinspektionen. Rektorn uppger att hon har diskuterat Skolinspektionens synpunkter kring en kombinerad tjänst av skolsköterska och kurator med huvudmannens styrelse. Styrelsen har nu beslutat att genom det företag där de köper kvalitetsstöd för elevhälsans medicinska insatser, anta ett erbjudande om tilläggstjänster. Det innebär att de

har tillgång till skolkurator. Den kurativa delen i skolsköterskans uppdrag blir då att fånga upp och identifiera behov i elevgrupperna via hälsosamtalen samt att tillsammans med rektor och lärare arbeta främjande och förebyggande med grupp- och individsamtal inom ramen för skolsköterskans uppdrag.

Mot bakgrund av att tillsynen visar att Tallbackenhuset AB därmed har vidtagit nödvändig rättelse för att åtgärda bristen avstår Skolinspektionen därför från att ingripa i detta fall.

Författning

10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5-7 §§ skolförordningen

2 kap. 25 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Isabel Wiberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.